

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se ne priobčijo.
Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi: Prostor 1x55 mm
po K 2. Uradni razglaš,
poslano ter notice isti pro-
stor K 3. Pri večjem na-
ročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z
dostavljanjem na dom za
celo leto K 386, za pol
leta K 168, za četrt leta
K 84, za mesec K 28. Za
inozemstvo mesečno K 45,
letno K 540.

Reklamacije za list
so poštnine proste.

Upravištvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Zaspana obletnica.

V ponedeljek je minilo že leto
dni, kar smo volili prve poslance v
Jugoslaviji v konstituanto. Spomin
na te volitve nas zadržuje v nekake-
šen sen, v katerem vidimo, kako
lahko bi že bilo v tej državi vse
drugače, če bi imela konstituanta in
sedaj narodna skupščina nekoliko
več resne volje in če bi volili poli-
tično ljudje, ki imajo lojalni interes
na tem, da se razmere konsolidirajo
demokratsko in socialno, vsaj
toliko kolikor zahteva današnji čas.

Če pregledamo zgodovino tega

leta in potem še zgodovino narod-
nega predstavništva, smo razočara-
ni, ker ne opazimo prave konkretne
in realne politike. Iz krize v krizo
lezemo; vse razne kombinacije vlad
so nas še vedno počile o tem, da
med strankami, tudi vladami ni slo-
ge, ni enotnih načrtov, ni prave od-
kristosti. Sodelovanje obeh sedanjih
večinskih strank ni iskreno, je le

prisilno, ker veda, da druga brez
druge ne opravi nič, Te razmere pač
kriče popolnoma jasno po novih vo-
litvah.

Z navdušenjem se je naša stran-
ka udeležila prvih volitev v kon-
stituanto in dosegla tudi znatne
uspehe. Tudi v konstituanti in na-
rodni skupščini so naši poslanci z
izrednim uspehom nastopali. Le žal,
da tudi Hrvaška, Slavonija, Bosna
in Hercegovina ter Srbija, Dalma-
cija ni dobila socialističnih poslan-
cev v zbornici. Vseh naših poslan-
cev je le deset, sedem slovenskih in
trije vojvodinski.

Upamo pa, da bo to pri prihod-
njih volitvah drugače, ker se jugo-
slovanski proletariati zblizujejo, skle-
pa skupne nastope ob volitvah ter
popolnoma uvideva, da je bil raz-
kol med delavstvom zanešen med
proletariat po buržoaziji, ki je in še
ima od njega največ dobička.

Spominjamo se samo, kako za-
grizeno monarhistično je pisala
»Straža« prej, še nedavno. »Večerni
List« se je bil parkrat »zmotil«, da
je pisal za republiko. In kako sta ta-
krat kričala »Slovenec« in »Straža«
nanj! Tako sta ga obljajala, da je
kmalu potem izdihnil svojo blago
lažljivo dušo.

Če ljudstvo tudi ne bi znalo samo
sediti, mu že vendar ta dogodek po-
ve dovelj, kako nesramno demago-
gijo ugania klerikalizem s svojo opo-
zicijo samo zato, da bi klerikalni mo-
gotci zopet prišli do oblasti.

Politične vesti.

+ Izpremembe v vladi. Kot mi-
nistre kandidirajo radikali med
drugimi: za agrarno reformo Milo-
rada Vujičiča, za promet Krsto Mi-
letiča in za pravdo Uzunoviča.

+ Živina kot vojna odškodnina.
Iz Bolgarije in iz Nemčije je naša
vlada že dvakrat prejela velike

transporte živine (volov, krav, konj
in ovac) kot vojno odškodnino. Toda
obakrat je utrpela država občutno
škodo pri prodaji te živine, ker jo je
prevoz živine sam iz omejenih drž-
jav več veljal kot je izkupila od ži-
vine. Sedaj je minister Pucelj odlo-
čil, da se preostanek živine, ki naj
bi jo dobila naša država, proda kar
na licu mesta, kjer se živina prevze-
ma, ne da bi živino prepeljavali v
našo državo. Ostala živina je sedaj
na ta način prodana po 1500 dinar-
jev. Prodanih je bilo sedaj krav in
juncev 11.900 in samo 6678 konj in
bikov. Junci, stari od enega do 1½
leta stanejo od 400 do 600 dinarjev,
krave 500 do 600 dinarjev, voli 1000
do 1500 dinarjev. Ovce so prodane
po 46.50 dinarjev.

+ Masaryk v Londonu. Predsed-
nik češkoslovaške republike dr.
Masaryk se nahaja za nekaj časa v
Londonu.

+ Madžari so Burško že popol-
noma izpraznili.

brez pameti: Ministrstvo notranjih
zadev se je te dni prepričalo, da
Wranglovi kozaki kot obmejni
stražniki nikakor ne odgovarjajo ti-
stim zahtevam, ki jih kolikor toliko
civilizirani svet na zapadu postavlja
do obmejnih čet in je podvelo spo-
razumno z vojnimi ministri vseh
potrebne korake, da se zamenjajo z
našimi vojniki in žandarji.

Enaka pravica za vse. V Zagre-
bu je stanovanjska beda velikanska,
večja kot pri nas. In vendar je te
dni neki Petrič, katerega družina
šteje dva ali tri otroke, kar ni toli-
ko zanimivo, a postane bolj zanimi-
vo, ko vam bomo povedali, da bodo
ti otroci po svojem očetu podedova-
li težke milijone, katere si je njih
oče kot vojni »liferant« avstrijski
armadi »prislužil«, da je torej ta g.
Petrič takoj dobil stanovanje s peti-
mi sobami, ko je zanj prosil, dasi je
bilo že več drugih bednih prosičev
tu, ki so bili do stanovanja bolj
upravičeni. Francoz pravi: »Cher-
chez la femme« (išči vzroka v žens-
ki, bi rekli po naše), kadar se taka
nerodnost pripeti. Pri nas izpremi-
njajo nekateri ta rek v: Išči vzro-
ka v milijonih. In imajo prav. Drugi,
ki gredo globokeje, pa pravijo: Išči
vzroka v — ministrih! In imajo še
bolj prav. Gospoda Petriča slučaj
jim tudi pritrjuje. G. Petrič je velik
intimus z enim našim ministrom in si-
cer ravno s tistim, ki nam red pred-
pisuje in zapoveduje, ki pri nas red
dela — z gospodom Pribičevićem.
Sedaj vam je vsem jasno, kako je
g. Petrič stanovanje s petimi sobami
v mestu brez stanovanj dobil. —
Tako je pri nas z zakoni in pra-
vicami.

Za kanone več, za prosveto
manj. V finančnem ministru so
»strokovnjaki« sklepali o dijaških
študijah. »Rešili« so, da se števi-
lo študij zniža in jih dobe samo ti-
sti, ki so jih naj — najbolj potrebni.
Strokovnjaki so se nato z mirno ve-
stjo razšli.

Novi stanovanjski zakon. V Bel-
gradu pripravljajo nov stanovanjski
zakon, po katerem se začne svobod-
na odpoved stanovanj 30. aprila
1922. To velja pa le za stranke, ki
imajo v najemu stanovanja in kateri-
m se je za l. 1921. predpisalo nad
2000 din. direktnega davka. Ostala
stanovanja ostanejo neodpovedljiva
do 1. maja 1923. V slučaju sporov
zaradi višine najemnine bodo odlo-
čala posebna sodišča. S stanovanji,
ki bodo na katerikoli način postala
prosta, bo razpolagala stanovanjska
oblast; vendar bo prepovedano stran-
kama — lišnemu poselniku in na-
jemniku — da se dogovorita. Šele
v slučaju, da bi se sporazum ne do-
segel, bo končno veljavno nakazala
stanovanje stanovanjska oblast. No-
ve zgradbe so svobodne vseh ome-
jitev, določenih v tem zakonu.

Zagrebski Maksimir, last zagreb-
škega nadškofa, so kupili za hrva-
sko poljedelsko fakulteto. Zemljišče
meri 1300 jutrov, kupna cena je bila
13 milijonov, tako da je stalo eno
jutro povprečno 10.000 kron, kar je

Vrlina vladajoče buržuazije.

Večkrat smo že opazovali, da
se nikjer na svetu s tako lahkoto ne
kartelira in ustvarja trste kakor pri
nas. Najprej se je z vsjo pridnostjo
snovale banke, ki so pokupile velik
del industrije, deloma snujejo tudi
novo. Ko je bila ta bankirska era že
v razvoju, se je začel lov in boj za
kumulacijo vse kolikarj dobičkanos-
ne produkcije. Ker je v državi pri-
mamikovalo denarja, so se ponudili
tujci in ustvarili nove družbe, ki za-
litevajo kapitalizacijo našega gospo-
darstva ali pa pogin v bojkotu. V
tem oziru so prizadeta zlasti držav-
na podjetja, ki nikamor ne morejo
in niti od države ne dobe naročil.

Karteli in trusti, ali ti že nasto-
pajo v obliki kartela ali trusta, pro-
metne centrale, banke, monopoli so
stvari, ki so jih celo v Avstriji ome-
jevali v razvoju, ker so to ustano-
ve, ki imajo jako dvorezni pomen.
Glavni namen teh družb je, da se v

podjetjih naložena glavica čimboli
obrestuje. To se pa doseže na dva
načina: ali da se določijo tako viso-
ke cene, da se izplača pošteno ali
pa omejuje produkcijo in s pretve-
zo pomanjkanja blaga cene dvigne-
jo. Pa tudi sorodna podjetja lahko
silno trpe pod pritiskom takih kar-
telov, ker potisnejo cene pod nor-
malno vrednost za toliko časa, da
podjetje, ki nima dovolj obratnega
kapitala, propade. S tem se velika
podjetja otresejo konkurenta, in ko
se je to zgodilo, potem poskočijo
zopet cene znatno nad normalne ce-
ne.

Ta proces se vrši v naši državi
takorekoč brez kontrole, brez pravih
zakonskih predpisov, zato se bo-
jimo, da bo trustarija v kratkem
delala sive lase državi in siromaš-
nim konsumantom.

Znaki se že pojavljajo po vsej
državi.

„Republikanci“ klerikalci.

»Straža« z dne 28. novembra pri-
naša članek, v katerem ostudno žali
čuti in program socijalne demokracije
je ter piše tako kot bi bila klerikalna
stranka izrecno republikanska stran-
ka.

Kolikor poznamo zgodovino, je
katoliški klerikalizem vedno bil pri-
staš absolutističnih vlad in šele v
novejšem času monarhističnih, ker
nvideva, da z absolutizmom ni mo-
goče več vladati kolikortoliko demo-
kratičnih narodov. Če se postavlja
torej klerikalizem v časopisju na re-
publikansko stališče, moramo pribiti,
da je to sleparija, zakaj to se ne
strinja z načeli klerikalizma, in tudi
v konstituanti, klerikalci v tem oziru
niso pokazali nobene resne volje,
ker so ubežali iz nje in se poskrili
menda v mišje luknje, odkoder pošil-
jajo z demagoškim namenom pamf-
lete v svet. Pamflete pravimo, ker

obenem obrekujejo in blatijo naše
zaupnike in stranko.

Namen klerikalizma pri vsem tem
je ta, da razburi javnost, zmede poj-
me in potem ribari v kahelem. Ta
metoda klerikalizma je pri nas še
mogoča, ker je razumništvo in tudi
delavstvo še premalo politično vzgo-
jeno. Že zadnjič smo omenili, da v
naši državi kake politike sploh ni,
krize povzročajo v vladi osebnosti,
kupčije, ljubosumje, ne pa državniški
ali gospodarsko-politični problemi. V
vseh drugih državah povedo, kaj je
vzrok tej ali oni krizi v vladi, pri
nas pa nihče ne vpraša po tem, mar-
več govorimo le o tem, kdo je bolj
»fejst« fant. To nekritično razpo-
loženje naroda je največ krivo, da mo-
re še danes meščansko časopisje,
predvsem pa klerikalno, uganjati ta-
ke farbarije.

Klerikalni napuh v »Novem ča-
su« se napihuje zaradi delavske
zbornice čimdalje bolj. Dočim do-
kazuje, da so tudi tercijske (»Novi
čas« imenuje delavke, ki so organi-
zirane v JSZ tercijske) podvržene
zakonitemu soc. zavar., po katerem
se odloča aktivna volilna pravica v
delavsko zbornico, in da imajo to-
rej tudi te besede pri delavski zbor-
nici (seveda ne te, ampak v resnici
le klerikalni politični spekulanti),
hoče na drugi strani presojeti pra-
vico socialističnega delavstva do
delavske zbornice po nekakih šte-
vilkah, koliko da je delavstva tu in
tam organiziranega. Če se sklicuje-
te na določilo o socialnem zavarova-
vanju pri svojih »tercijskah«, zakaj
tega merila nečete uporabiti tudi za
naše volilstvo? Mislite si pač v svo-
jem pohlepu in napuhu: Sebi groš,
drugemu knof!

O, ti dopisniki ali klerikalni na-
puh! »Novi Čas« je hud. Katoliški
list bi pa ne smel biti jezen, ker je
jeza precej velik greh. No, mi mu že
odpustimo, kar se pa drugih tiče, naj
se pa zmeni s svojo vestjo, ki je že
tako kosmata, da se ji ena laž ali je-
zica več prav nič ne pozna. Kar je
kosmato, je kosmato, pa amen. Vče-
rajšnji »Novi Čas« pripoveduje, da
ima 18 tisoč organiziranih krščan-
skih socijalcev. Mi se ne bomo o tem
prepirali, zakaj kaplani, župniške
kuharice, šaprovne služkinje in za-
puščene siromašne ženske so seveda
tudi delavke, dostikrat borne delav-
ke, ki so v svoji nevednosti v vaših
organizacijah, da jim potem vaši
pravi priganjači nazadnje še zadnje
groše izvabijo. To je bil prvotni na-
men klerikalnih organizacij in pa, da
vaša gospoda ohrani gospodarsko in

duševno vodstvo nad ljudstvom v
obrambo svoje oblasti. To danes še
velja, zakaj doslej ste se še malo
emancipirali. To v moralnem pogle-
du. Sedaj pa še nekaj o vaših organi-
zacijah, o katerih pravite, da jih ima-
te veliko več kot naši sodruzi. Ei,
to je pa res napuh! Na Jesenicah, v
Trzinu, v Trbovljah, pri usnjarih,
kovinarjih, rudarjih, predilničarjih,
železničarjih itd., vse, pravite je va-
še. Veste kaj, tako široko pa še na-
pihnjena žaba ne zine! Res imate
povsod po par trtararabantov, kaj
pa pomenijo vaše organizacije na se-
danji podlagi, to je pa že dokazala
zgodovina zadnjih let. Zadnjič je
nekdo rekel, da ste pravi zagarji.
Meni se pa to ne zdi, zdi se mi le, da
delavstvo, tisto, ki ne zna soditi sa-
mo, vam preveč veruje, pa vam na-
seda. O, tudi ti delavci so naši tova-
riši in naše tovarišice. Prav kmalu
bodo prišli do spoznanja, da služijo
hlapecem kapitalizma, ker poslušajo
njih priganjače. — Sodrugi, sedaj
vam je »Novi Čas« povedal, da vas
nikjer ni. Čeprav vodite ves pokret
v Sloveniji, čeprav imate velike
močne organizacije, ki vedo, kaj ho-
čejo. V Trbovljah na pr. lahko skli-
cujejo klerikalci shode tisočev in ti-
sočev ljudi, toda socijalist se v Tr-
bovlje še pokazati ne sme! itd.!!
Tako žlobudra ta večerna veša o
svojih »velikih« organizacijah, ki se
producirajo samo v procesijah, ni-
koli pa ne odločno v boju proti ka-
pitalizmu. Vsaj vam nihče ne veruje,
najmanj pa mi, ki vas poznamo in
srečavamo v svojem organizacijs-
kem delu!

Še osli bi prišli do spoznanja, da
tako ne gre, kaj šele belgrajski mi-
nistri, ki o sebi pravijo, da niso

na skrivnosti, in grem v žarkih ne-
smrtnice za njo vedno — navzgor
in — naprej!

— Za Misel ni grč, ki se ne bi
dale preoblati, ni neomajnih svetini
ne na nebu, ne na zemlji! Vse
ustvarja ona in to ji daje neoporeč-
no pravico, da razruši vse, kar mo-
re ovirati svobodo njenega razvoja.

— Mirno priznam, da so pred-
sodki — ostanki starih istin, in ne-
štete zmote, ki zdaj krožijo nad živ-
ljenjem — vsi ustvarjeni iz pepela
starih resnic, ki jih je sežgal plamen
iste Misli, ki jih je nekoč ustvarila.

— In vem, da ne zmagujejo tisti,
ki pobirajo sadove zmage, ampak le
oni, ki ostajajo na bojnem polju...

— Smisel življenja vidim v
ustvarjanju, a ustvarjanje samo sebi
zadostuje in je brezmejno.

— Grem, da zgorim svetlo in
kolikor mogoče globoko razsvetlim
temo življenja. In smrt je zame —
plačilo.

— Drugih nagrad — ne rabim;
jaz vidim; vladanje je sramotno in
dolgočasno, bogastvo je težavno in
neumno, a slava je predsodek, ki je
vzklil iz tega, da ljudje niso znali
ceniti sami sebe in iz njih suženj-
ske navade poniževati se.

— Dvomi! Vi ste le iskre Misli,
nič več. Ko izkuša sama sebe, tedaj
rodi vas vsled izobilja svojih sil in
vas redi z lastno silo!

— Pride dan — in v mojih prsih
se zlijeja v en sam velik in ustvar-
jač plamen moj čustveni svet in
moja nesmrtna Misel, in s tem pla-
menom izžgem iz duše vse temno,
trdo zlo in podobno bom onim bo-

govom, ki jih je moja Misel ustvar-
jala in jih še ustvarja!

Vse je v Človeku, vse le radi
Človeka!

Glej, spet gre počasi, a s trdimi
koraki, veličasten in svoboden, gla-
vo pokoncu, po prahu starih pred-
sodkov, sam v sivi megli zmot, za
njim — kakor težek oblak prah pre-
teklosti, pred njim pa — stoji brez
številja ugank, ki ga mirno pričau-
kujejo.

Brez števila jih je kakor zvezd
na neizmernem nebu in Človekove
poti — ni konca!

Tako hodi nemirni Človek na-
prej in — navzgor, vedno — naprej
prej in — navzgor.

LISTEK.

ČLOVEK.

Maksim Gorkij. — Prevel J. J.
(Konec.)

— Poklanjam sem zato, da raz-
vozlam vzole vseh zmot in pomot,
bi bil vsakdo izmed ljudi — Človek!
vavo in nenaravno gručo živali, ki
vzajemno požirajo druga drugo.

— Misel me je ustvarila zato, da
preobrnem, razrušim in poteptam
vse staro, tesno in blatno, vse zlo
in da zgradim na neomajnih teme-
ljih svobode lepote in — medseboj-
nega spoštovanja!

— Neizprosni sovražnik sramot-
nega uboštva ljudskih želj hočem, da
bi bil vsakdo imed ljudi — Človek!

— Nesmiselno, sramotno in ne-
naravno je vse to življenje, v kate-
rem neprimerno in suženjsko delo
nekaterih izginja brez sledu in se
porablja le zato, da bi se drugi pre-
objedli kruha in duševnih darov!

— Prekleti vsi predsodki, vsa
prepričanja in navade, ki so prepre-
le mozeg in življenje ljudi kakor
tenka pajčevina. One ovirajo življe-
nje, ker so nasilne — jaz jih razru-
šim!

— Moje orožje je — Misel in trd-
no zaupanje, da je Misel svobodna,
v njeni nesmrtnosti in večni rasti
ustvarjena — neizčrpen vir moje
moči!

— Misel je zame večni in edino
zanesljivi svetilnik v mraku življe-
nja, ogenj v temi njenih sramotnih
zmot; vidim, da gori vedno svetleje,
da vedno globlje razsvetljuje brez-

